

DZIENNIK URZĘDOWY
MINISTERSTWA ROLNICTWA

Warszawa, 8 kwietnia 1952 **Nr 5** **Poz. 15**

TREŚĆ:

15.

OKÓLNIK Nr 2

z dnia 17 marca 1952 r.

(PR. Ochr. III. B. 2/11/52)

w sprawie organizacji i wykonania akcji zwalczania stonki ziemniaczanej.

W bieżącym roku niebiezpieczeństwo zagrażające rolnictwu ze strony stonki ziemniaczanej jest niezwykle poważne, wobec czego zachodzi konieczność wytężenia wszystkich sił dla pełnego wykonania planowych zadań w zakresie walki z tym groźnym szkodnikiem.

W związku z powyższym zarządza się powszechne i sprawne wykonanie akcji zwalczania stonki ziemniaczanej w oparciu o Uchwałę Nr 98 Prezydium Rządu z dnia 1.III.1952 r. i rozporządzenie Ministra Rolnictwa z dnia 16.VI.1951 r. (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 278) — w celu całkowitego wygaszenia wykrytych ognisk oraz zabezpieczenia upraw polowych przed dalszą penetracją tego szkodnika w głąb kraju.

Równocześnie proszę Ob. Ob. Przewodniczących Prezydiów Rad Narodowych o objęcie bezpośredniego nadzoru nad akcją zwalczania stonki ziemniaczanej w 1952 r. Z uwagi na odpowiedzialność za wykonanie powołanej Uchwały należy przekazać zakres zadań pełnomocników do spraw walki ze stonką ziemniaczaną na 1952 r. odpowiedzialnemu członkowi Prezydium.

Za sprawne zorganizowanie i przeprowadzenie powszechnej lustracji upraw ziemniaczanych i likwidacji wykrytych ognisk stonki odpowiedzialne są Prezydia Rad Narodowych, które w oparciu o Partie Polityczne i przy współudziale organizacji masowych, działających na terenie wiejskim, przeprowadzą pełną mobilizację mas chłopskich.

Kierownictwo fachowe akcją stonkową należy do kompetencji Służby Ochrony Roślin w Prezydiach Rad Narodowych — zgodnie z niżej załączoną ramową instrukcją wykonawczą.

Ogólny nadzór i kierownictwo powyższą akcją powierza się Podsekretarzowi Stanu, Ob. Inż. L. Rzendowskiemu, któremu podlegać będzie pełnomocnik Ministra Rolnictwa do spraw zwalczania stonki ziemniaczanej.

Minister: **J. Dąb-Kocioł**

Dyrektor Generalny II Zespołu
Prezydium Rady Ministrów
St. Tołwiński

Załącznik do Okólnika Nr 2.

INSTRUKCJA

dla Wojewódzkich i Powiatowych Prezydiów Rad Narodowych w sprawie poszukiwania i zwalczania stonki ziemniaczanej.

Treść:

I. Prace organizacyjno-przygotowawcze.

Prace organizacyjno-przygotowawcze obejmują następujące zadania:

1) opracowanie planu akcji na wszystkich szczeblach w oparciu o Uchwałę Prezydium Rządu Nr 98 z dnia 1.III.1952 r. oraz wytyczne niniejszej instrukcji i wydanie odpowiednich zarządzeń,

2) powołanie od 15.III.1952 r. wojewódzkich i powiatowych oraz od 20.III.1952 r. gminnych komisji nadzwyczajnych do walki ze stonką w składzie osobowym ustalonym Uchwałą Prezydium Rządu. Zadaniem tych komisji jest operatywne koordynowanie, nadzorowanie i kontrolowanie przebiegu przygotowań oraz wykonania akcji przeciwstonkowej,

3) powołanie na wniosek komisji nadzwyczajnych do walki ze stonką przez odnośne Prezydia Rad Narodowych na okres od 20 marca do 15 listopada wojewódzkich, powiatowych i gminnych pełnomocników akcji stonkowej. Pełnomocnicy mogą wejść jako stali członkowie w skład odnośnej komisji do walki ze stonką. Do zadań pełnomocników należy szczególnie: powołać lotne komisje kontroli społecznej dla dopilnowania przebiegu lustracji polowych, zmobilizować ludność do wykonania powszechnych lustracji upraw ziemniaczanych, zwłaszcza odnośnie organizowania ekip pomocniczych z ludności miejskiej, mobilizować środki lokomocji i sprzęt do uruchomienia kolumn likwidacyjnych, zawiadamiać władze administracyjne i partyjne o wszystkich wypadkach niedociągnięć organizacyjnych,

4) powołanie przez Prezydia Gminnych Rad Narodowych gromadzkich przodowników akcji stonkowej — po jednym na każdą gromadę; przodowników tych wyznaczy sołtys w porozumieniu z Kołem Gromadzkim Związku Samopomocy Chłopskiej; dla ułatwienia czynności aparatu kontrolnego imienna lista przodowników winna znajdować się w Gminnej Radzie Narodowej.

Do zadań przodowników gromadzkich należy ogólny nadzór nad sprawnym zorganizowaniem i wykonaniem akcji poszukiwania i zwalczania stonki ziemniaczanej na terenie swojej gromady, a szczególnie nad akcją zakładania chwytnych poletek z roszczonych ziemniaków, nad zorganizowaniem drużyn poszukiwaczy oraz drużyn likwidujących ogniska stonki (kolumny techniczne), nad przygotowaniem, składowaniem i zabezpieczeniem przydzielonych środków chemicznych oraz sprzętu pomocniczego, (beczkowozy, naczyńka miarowe, wiadra, łopaty, paliki, butelki z naftą, tablice ostrzegawcze itp.), jak również współpraca z sołtysem w zakresie terminowego składania sprawozdawczości (dostarczania na czas do Prezydium Gminnej Rady Narodowej raportów z poszukiwania, meldunków z wykrycia ognisk itp.),

5) przygotowanie drużyn poszukiwaczy w ilości dostosowanej do obszaru zajmowanego pod ziemniaki; drużyna winna liczyć przeciętnie 10 osób — na czele z kierownikiem drużyny; każda gromada winna być podzielona na kilka rejonów odpowiednio do ilości drużyn; kierownik drużyny odpowiedzialny jest za pracę swojej drużyny i przydzielony mu rejon,

6) przygotowanie kolumn technicznych do likwidacji ognisk stonki; każda gromada winna mieć przeszkoloną kolumnę lekką, gotową do akcji (7 do 10 osób i 7 aparatów plecakowych), jak również każda gmina dwie kolumny ciężkie (1 kolumna 5 do 7 osób i 1 aparat ciężki),

7) gospodarstwa Państwowych Gospodarstw Rolnych oraz inne władania publicznego przygotują we własnym zakresie drużyny poszukiwaczy oraz kolumny techniczne do wykonania zabiegów profilaktycznych; niezależnie od powyższego wykorzystanie pomocy aktywu społecznego, a przede wszystkim ZMP, SP, ZHP oraz uczestników kolonii letnich i ekip poszukiwaczy, rekrutujących się z ludności miejskiej — pozostawia się w pierwszym rzędzie potrzebom P.G.R., przy czym poszczególne Okręgowe Zarządy P.G.R. są obowiązane do ścisłego porozumienia się w tym zakresie działania z odnośnymi pełnomocnikami, a na terenach, gdzie pełnomocników nie powołano, ze Stacjami Ochrony Roślin,
8) zabezpieczenie przez Prezydia Wojewódzkich i Powiatowych Rad Narodowych środków lokomocji dla Służby Ochrony Roślin wg potrzeb określonych Uchwałą Prezydium Rządu i zgodnie z przewidzianym planem prac,
9) popularyzowanie przez Rady Narodowe wszystkich stopni w szerszym niż dotychczas zakresie zagadnienia stonki ze specjalnym podkreśleniem jej niebezpieczeństwa (pogadanki, kursy, odprawy, radio, film, tablice, szablony oraz wszystkie materiały dostarczone przez Ministerstwo Rolnictwa jak hasła. broszurki, ulotki, plakaty itp.),
10) przeszkolenie na specjalnych kursach lub odprawach w okresie poprzedzającym rozpoczęcie akcji polowej winno objąć: przodowników gromadzkich, kierowników drużyn poszukiwaczy, obsługę kolumn technicznych, cały aparat Służby Rolnej Rad Narodowych na wszystkich szczeblach, pełnomocników oraz osoby wyznaczone przez nadzwyczajne komisje do walki ze stonką.

II. Poletka chwytne.

1) Poletka chwytne z roszczonych ziemniaków należy założyć na wszystkich polach ziemniaczanych (ogniskach), na których wystąpiła stonka w 1951 r., przynajmniej po 1 poletku na każdym polu; na polach o dużych powierzchniach, gdzie szkodnik wystąpił w kilku punktach daleko od siebie położonych, należy założyć odpowiednio większą ilość poletek.
2) Poletka te po wzejściu na nich ziemniaków winny być systematycznie lustrowane przez użytkowników gruntów, **co dzień lub najmniej co drugi dzień.**
3) Niezależnie od przeglądów indywidualnych, dokonywanych przez samych użytkowników, należy zorganizować w każdej gromadzie najmniej jedną kontrolną **lustrację zespołową** (drużynową) poletek chwytnych.
4) W momencie, gdy wszystkie ziemniaki wzejdą na poletku i osiągną wysokość 10 cm, należy jednorazowo opylić je preparatem HCH lub innymi (dawka 15 kg na 1 ha czyli 150 gramów na 100 m^2), względnie opryskać Azotoksem M 25 (0,75 kg preparatu fabrycznego na 100 litrów wody) lub Duolitem Emulsion Extra 182 (0,5 kg preparatu fabrycznego na 100 litrów wody) — w ilości przeciętnie 800 litrów cieczy na 1 ha, czyli 8 litrów na 100 m^2.

   Po każdym ulewnym deszczu zabieg powtórzyć.
5) Pola wczesnych ziemniaków uprawiane poza ramami akcji stonkowej należy również wziąć pod obserwację **(bez stosowania zabiegów chemicznych),** obejmując je ewidencją i akcją instruktażowo-propagandową oraz obowiązkiem dokonywania lustracji.
6) W razie ujawnienia ogniska na poletku postępować jak w pkt. IV.
7) Aparat kontrolny, działający z upoważnienia Prezydium Rad Narodowych, winien objąć kontrolą również poletka chwytne.
8) Szczegółowe wskazówki w sprawie zakładania i prowadzenia poletek chwytnych z roszczonych ziemniaków w walce ze stonką ziemniaczaną zawarte są w oddzielnej instrukcji, wydanej przez Ministerstwo Rolnictwa.

III. Lustracje upraw ziemniaczanych.

1) Podstawą walki ze stonką ziemniaczaną są lustracje ogólne, prowadzone przez zorganizowane drużyny poszukiwaczy. Sprawne i dokładne wykonanie lustracji winno być stałą troską Rad Narodowych, komisji do walki ze stonką oraz każdego rolnika.
2) Niezależnie od lustracji ogólnych na każdego użytkownika gruntu należy nałożyć obowiązek przeglądania uprawianych przez niego ziemniaków i innych roślin atakowanych przez stonkę (np. pomidory i chwasty psiankowate jak lulek, miechunka itp.) we własnym zakresie i własnymi siłami w okresach między lustracjami ogólnymi.
3) Na całym terenie Polski obowiązuje 7 lustracji ogólnych. Zmniejszenie ilości lustracji bez specjalnego w tej sprawie odwołania jest niedopuszczalne. Przesunięcia terminu lustracji na najbliższy dzień pogodny, ze względu na niesprzyjające warunki atmosferyczne, może dokonać sołtys w porozumieniu z przodownikiem gromadzkim akcji stonkowej; o zmianie terminu należy natychmiast zawiadomić Prezydium Gminnej Rady Narodowej.
4) Ustala się następujące jednolite nazwy lustracji:

   Lustracje wstępne — obejmują tylko poletka chwytne z roszczonych ziemniaków oraz wszystkie inne uprawy wczesnych ziemniaków; lustracje te należy przeprowadzić w okresie od momentu wzejścia ziemniaków do rozpoczęcia I-ej lustracji ogólnej.

   Lutracje ogólne — przeprowadzą drużyny poszukiwaczy na wszystkich uprawach ziemniaków; termin rozpoczęcia pierwszej lustracji ogólnej ustala się na okres, gdy 30% ogólnego obszaru ziemniaków w danym rejonie osiągnie 10 cm wysokości; terminy rejonowych lustracji ogólnych ustalą Prezydia Powiatowych Rad Narodowych w porozumieniu ze Stacją Ochrony Roślin i podadzą do wiadomości publicznej za pomocą plakatów, prasy i radia.

   Lustracje dodatkowe — należy przeprowadzać jak następuje: na polach zarażonych (ogniskach) lustracje codzienne przez okres tygodnia, licząc 7 dni od dnia znalezienia **ostatnich** okazów stonki.

   Lustracje uzupełniające — zarządza natychmiast aparat kontrolny, działający z upoważnienia Prezydiów Rad Narodowych w wypadku niedociągnięć w jakiejkolwiek z wyżej wymienionych lustracji
5) Ze względu na konieczność dokładnego wykonania lustracji ustala się następujące ramowe minimalne normy pracy dla 1 poszukiwacza (lustratora) stonki: przy pierwszej lustracji ogólnej 1,5 ha w ciągu 4 godzin, przy dalszych lustracjach nie więcej jak 0,5 ha w ciągu 4 godzin.
6) Lustracje należy wykonać na 100% powierzchni upraw ziemniaków (wyłączeniu mogą podlegać ziemniaki w toku sadzenia, zalane wodą itp. — ujęte w sprawozdawczości jako powierzchnia niezlustrowana; suma powierzchni zlustrowanej i niezlustrowanej winna odpowiadać w każdej poszczególnej lustracji ściśle powierzchni upraw ziemniaków w danej miejscowości, gminie itd.).
7) W dwóch pierwszych lustracjach ogólnych oprócz ziemniaków podlegają obowiązkowym przeglądom również wszystkie rośliny pokrewne ziemniakom np. pomidory i chwasty psiankowate (lulek czarny, miechunka rozdęta i inne).
8) Zeszłoroczne pola ziemniaczane oraz inne miejsca, gdzie mogą wyrosnąć ziemniaki z przezimowanych w gruncie kłębów (np. zeszłoroczne kopce) należy w toku 2-ch pierwszych lustracji ogólnych poddać dokładnym przeglądom i wszystkie znalezione krzaki — samosiejki zniszczyć. W razie znalezienia stonki na samosiejkach, traktować teren jak normalne ognisko.
9) Technika poszukiwania stonki.

   Każdy poszukiwacz winien wyjść w pole zaopatrzony w butelkę napełnioną do połowy wodą z dodatkiem nafty lub innym płynem zabijającym stonkę jak denaturat, formalina, benzyna. Butelkę umocować u pasa lub przewiesić przez ramię. Ponadto każda drużyna powinna mieć wysokie tyczki do zaznaczania porażonych krzaków. Kierownik drużyny rozstawia lustratorów wzdłuż brzegu pola tak, aby każdy z nich miał do przeglądania dwa rzędy ziemniaków. Wszyscy lustratorzy przesuwają się równolegle wzdłuż rzędów. Po dojściu do końca pola lustratorzy ustawiają się w ten sam sposób wzdłuż następnego odcinka pola itd.

   Bardzo dokładnie należy przeglądać spodnią stronę liści, gdzie zawsze są składane jajeczka, z początku na najniższych liściach (ważne przy początkowych lustracjach), później na liściach wyżej osadzonych. Po okresach oziębienia i deszczu, o ile pogoda się poprawi, stonka składa więcej jaj niż zwykle. W takie dni należy szczególnie starannie przeglądać liście od spodniej strony. Najlepszą porą do przeprowadzania lustracji są godziny południowe, słoneczne, kiedy chrząszcze wykazują największą ruchliwość i wchodzą na wierzchołki roślin, gdzie je łatwo zauważyć, oczywiście, o ile pojawią się w większych ilościach. W dni pochmurne i chłodniejsze owady kryją się w gąszczu liści, a nawet zakopują się do ziemi.

Z tych względów obowiązuje zasada, że w każdym wypadku lustratorzy winni rozgarniać krzaki i dokładnie obejrzeć każdy liść od spodu i od góry.

Przechodząc redliny należy również obserwować ziemię pod krzakami, gdyż chrząszcze przy zbliżaniu się do nich łatwo spadają na ziemię i udają martwe.

10) Za dokładne wykonanie lustracji odpowiedzialny jest sołtys wzgl. kierownik gospodarstwa PGR lub Zarząd Spółdzielni Produkcyjnej, łącznie z kierownikami drużyn poszukiwaczy.

11) Nieodzownym elementem akcji poszukiwania stonki winna być równoczesna jej kontrola dokonywana przez powołany w tym celu społeczny aparat kontrolny.

W lustracjach ogólnych należy przewidzieć minimum: ze szczebla wojewódzkiego po 1 kontrolerze na każdy powiat, ze szczebla powiatowego po 1 kontrolerze na każdą gminę oraz ze szczebla gminnego po 1 kontrolerze na każdą gromadę. Kontrolerzy składają po każdej kontroli raport właściwym terytorialnym Radom Narodowym.

IV. Likwidacja wykrytych ognisk oraz zabiegi profilaktyczne.

Likwidacja wykrytych ognisk stonki odbywa się pod ścisłym nadzorem fachowym Służby Ochrony Roślin.

1. **Zabiegi profilaktyczno-wiosenne:**

W ogniskach odosobnionych na tyłach zasadniczej linii obronnej wprowadzić do gleby HCH w dawce 30—40 kg preparatu technicznego na 1 ha, o ile zabieg ten nie był wykonany na jesieni.

Dawki poszczególnych preparatów HCH na 1 ha wynoszą: Verindal 270 kg, Boksol 200 kg, Heksapowder 200 kg, Heksapreparat 340 kg, Bentoks 690 kg, Stayers'a 35 kg. Preparat Stayers'a należy używać do odkażania ognisk zwartych, wprowadzając go do gleby przy pomocy siewnika w mieszaninie z nawozami sztucznymi.

2. **Wykrycie ogniska oraz zabiegi wstępne.**

W wypadku znalezienia stonki należy:

a) oznaczyć dokładnie i w sposób widoczny kołkiem lub wiechą miejsce znalezienia stonki,

b) **znalezione okazy owadów przesłać natychmiast nieżywe w nafcie** lub innym płynie zabijającym stonkę (jak w pkt. III. 9) w zakorkowanej butelce do Prezydium Gminnej Rady Narodowej wraz z raportem sporządzonym wg formularza R. 25.g, na butelce nalepić etykietkę (imię i nazwisko użytkownika, gromada, gmina, data zebrania owadów),

c) całe pole ziemniaczane, a szczególnie krzaki w pobliżu miejsca znalezienia szkodnika, dokładnie przeszukać i zastosować ręczny zbiór owadów.

Wynoszenie żywych okazów stonki poza obręb pola zarażonego jest wzbronione i karalne.

3. **Zabiegi chemiczne:**

Możliwy jest pojaw trzech typów ognisk, a mianowicie:

a) „Ognisko punktowe" — tj. pole ziemniaczane z jednym lub kilkoma (średnio 3) miejscami zarażenia, obejmującymi kilka sąsiadujących ze sobą krzaków ziemniaczanych. Ognisko takie powstaje przy nalocie stonki z bliższych lub dalszych odległości.

b) „Ognisko zwarte" — tj. pole zarażone całkowicie lub prawie całkowicie — gdzie nie da się wyznaczyć oddzielnych punktów zarażenia. Ogniska takie powstają gdy z jednego lub kilku sąsiednich ognisk przeoczonych w poprzednim roku przelecą chrząszcze na jeden pobliski łan ziemniaków.

c) „Ognisko odosobnione" — tj. ognisko któregoś z wyżej wymienionych typów (najczęściej typu 1-go) położone na tyłach zasadniczej linii obronnej.

Zabiegi chemiczne stosowane przy zwalczaniu stonki dzielą się na 3 grupy:

A. **Zabiegi likwidacyjne** (w małym promieniu ogniska), zmierzające do zupełnego zniszczenia wykrytych stadiów owadów (chrząszczy, jaj, larw, poczwarek) należy stosować jak następuje:

a) **Ogniska punktowe** — ziemię w promieniu 3 metrów od zewnętrznego krzaka, na którym znaleziono stonkę, zdezynsekować HCH w ilości 30—40 kg technicznego preparatu na 1 ha i lekko wymieszać z glebą radełkiem względnie zagrabić (dawki poszczególnych preparatów jak w pkt. IV. 1). Następnie teren potraktowany HCH oraz ziemniaki w dalszym promieniu 20—50 metrów od granicy zdezynsekowanej HCH opylić preparatem DDT w dawce 40 kg na 1 ha (zwracając uwagę, by ziemia pod krzakami była również opylona) lub opryskać Azotoksem M 25 (0,75 kg preparatu fabrycznego na 100 ltr wody), względnie Duolitem Emulsion Extra 182 (0,5 kg preparatu fabrycznego na 100 ltr wody) — licząc przeciętnie 800 litrów cieczy na 1 ha.

b) **Ogniska zwarte** (całe pole lub większa część pola zarażona) — dokładnie opryskać Azotoksem M 25 (0,75 kg preparatu fabrycznego na 100 ltr wody) lub Duolitem Em. Ex. 182 (0,5 kg preparatu fabrycznego na 100 litrów wody), licząc przeciętnie 800 ltr cieczy na 1 ha lub opylić preparatem typu DDT (Azotoks, Gesarol, inne) w dawce 40 kg na 1 ha; w wypadku silnego deszczu zabieg powtórzyć.

Niezależnie od powyższego po 3-ch tygodniach od wykrycia ogniska całe pole ponownie opryskać lub opylić wymienionymi preparatami.

We wrześniu na polu zarażonym przeprowadzić pod kontrolą wykopki i po usunięciu ziemniaków łęty spalić na miejscu, a do gleby wprowadzić na całym polu HCH w dawce 30—40 kg preparatu technicznego na 1 ha (dawki poszczególnych preparatów jak w pkt. IV. 1), po czym pole zasprężynować lub dokładnie zabronować.

Na polach potraktowanych HCH nie wysadzać ziemniaków lub warzyw w ciągu dwóch lat.

c) W ogniskach na terenie wszystkich województw za wyjątkiem województw: Szczecin, Zielona Góra, Wrocław, Poznań, Koszalin i częściowo Bydgoszcz (powiaty: Bydgoszcz, Chojnice, Inowrocław, Mogilno, Sępolno, Świecie, Szubin, Tuchola, Wyrzysk, Żnin) przeprowadzić dodatkowo od 1.VII.1952 r. przed wprowadzeniem HCH gazowanie ziemi dwuchloroetanem w ilości 600 gramów na 1 m^2 lub dwusiarczkiem w ilości 300 gramów na 1 m^2; dwuchloroetan lub dwusiarczek wprowadzić do bruzd za pomocą specjalnych injektorów lub pod łopatę na głębokość 25 cm równomiernie na całej gazowanej powierzchni.

d) W sprawie wypalania zarażonych krzaków w ogniskach na terenie województw Olsztyn, Białystok, Lublin, Rzeszów zostanie wydana oddzielna instrukcja.

B. **Zabiegi profilaktyczne** (w dużym promieniu ogniska) zmierzające do zabezpieczenia ziemniaków sąsiadujących z ogniskiem, polegają na opyleniu ziemniaków preparatem typu DDT (Azotoks, Gesarol, inne) w dawce 30 kg preparatu na 1 ha lub opryskaniu arsenianem wapnia 0,5% (0,5 kg preparatu na 100 ltr. wody), względnie Duolitem Emulsion Extra 182 (0,5 kg preparatu fabrycznego na 100 litrów wody), licząc przeciętnie 800 litrów cieczy na 1 ha.

Te zabiegi profilaktyczne należy przeprowadzać:

a) w ogniskach punktowych w promieniu 300 metrów od poszczególnych punktów porażenia,

b) w ogniskach zwartych w promieniu 300 metrów od zewnętrznych krzaków porażonych,

c) w ogniskach odosobnionych (izolowanych) w promieniu 1000—5000 metrów od centralnego punktu ogniska.

4. W wypadku wykrycia chrząszczy lub larw w czasie wykopek należy przeprowadzić na całym polu dezynsekcję gleby HCH w dawce 30—40 kg preparatu technicznego na 1 ha (dawki poszczególnych preparatów jak w pkt. IV. 1) bez dalszych zabiegów.

C. **Zabiegi masowej profilaktyki.**

W okresie rozwoju larw 1-szego pokolenia stonki opylić preparatem typu DDT (Gesarol, Azotoks, inne) wszystkie uprawy ziemniaczane na terenach najbardziej zagrożonych. Dokładny obszar oraz ilość zabiegów ustali Ministerstwo Rolnictwa w porozumieniu z właściwą Stacją Ochrony Roślin.

V. Prace końcowe.

1. **Kontrola wykopek.**

Okres wykopek obejmuje następujące zadania:

a) propaganda dokładnego wykonywania wykopek w celu uniknięcia w roku przyszłym samosiejek ziemniaków oraz bezwarunkowego zgłaszania znalezionych w czasie wykopek okazów stonki,

b) dezynsekcja preparatem HCH ognisk całkowicie zarażonych (zwartych) wykrytych poprzednio w okresie wegetacyjnym, jak również wszystkich ognisk wykrytych w czasie wykopek,
c) wyrywkowa analiza gleby na obecność szkodnika,
d) kontrola wszystkich ognisk i punktów celem sprawdzenia dokładności wykonanych poprzednio zabiegów likwidacyjnych oraz dopilnowania, aby zostało przeprowadzone znakowanie wszystkich ognisk za pomocą trwałych palików i tablic. Prace w okresie wykopek ziemniaków ze względu na niebezpieczny charakter ognisk zwartych i ognisk wykrytych w czasie wykopek winny być nadzorowane całym aparatem kontrolnym ze wszystkich szczebli.

2. Znakowanie terenu.

Na polu każdy punkt ogniska oznaczyć, wbijając palik (odpowiednio umocowany) pośrodku punktu.
Ponieważ każde ognisko winno znajdować się pod obserwacją w ciągu następnych dwóch lat — należy na brzegu każdego pola ogniskowego umieścić tabliczkę z napisem: „Ognisko stonki, Nr . . . . . data . . . . .".

VI. Wskazówki w zakresie postępowania karno-administracyjnego.

W odniesieniu do osób niestosujących się do zarządzeń władz, wydanych w zakresie akcji stonkowej, względnie wykraczających przeciw obowiązującym w tej mierze przepisom prawnym, należy wystąpić, w wypadku stwierdzenia złej woli o pociągnięcie do odpowiedzialności karnej w trybie administracyjnym z art. 13 i 14 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 listopada 1927 r. o zwalczaniu chorób roślin oraz tępieniu chwastów i szkodników roślin (Dz. U. R. P. Nr 108, poz. 922 oraz z 1932 r. Nr 67, poz. 622 i z 1937 r. Nr 21, poz.131).

4. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

A. Sprawozdania ostateczne

a) **Sprawozdanie z wykonania poletek chwytnych w walce ze stonką ziemniaczaną** (formularz R. 25. d.) przesyła gromada do Prezydium GRN — 15.VI, Prezydium GRN do Prezydium PRN — 25.VI, Prezydium PRN do Prezydium WRN — 5.VII, Prezydium WRN do Ministerstwa Rolnictwa 15.VII.
b) **Sprawozdanie z wykonania lustracji upraw ziemniaczanych w akcji zwalczania stonki ziemniaczanej** (formularz R. 25. f.) przesyła Prezydium PRN do Prezydium WRN — 15.X, Prezydium WRN do Ministerstwa Rolnictwa 31.X.
c) **Sprawozdanie z wykrycia i likwidacji ognisk stonki ziemniaczanej** (formularz R. 25. i.) przesyła Prezydium PRN do Prezydium WRN — 15.X, Prezydium WRN do Ministerstwa Rolnictwa 31.X.
d) **Sprawozdanie z zużycia środków chemicznych w akcji zwalczania stonki ziemniaczanej** (formularz R. 25. j.) przesyła Prezydium PRN do Prezydium WRN — 15.X, Prezydium WRN do Ministerstwa Rolnictwa — 31.X.
e) **Wykaz aparatury ochrony roślin** (formularz R. 25. k.) przesyła Prezydium PRN do Prezydium WRN — 15.XII, Prezydium WRN do Ministerstwa Rolnictwa — 31.XII.

B. Sprawozdania bieżące.

a) **Raport z poszukiwania stonki ziemniaczanej** (formularz R. 25. e.). Terminy oraz szczegółowy tok postępowania na odwrocie raportu.
b) **Raport z wykrycia ognisk stonki ziemniaczanej** (formularz R. 25. g.). Terminy oraz szczegółowy tok postępowania na odwrocie raportu.
c) **Raport z likwidacji ognisk stonki ziemniaczanej** (formularz R. 25. h.). Terminy oraz szczegółowy tok postępowania na odwrocie raportu.
d) **Kartoteka z wykrycia i likwidacji ognisk stonki ziemniaczanej** — prowadzi powiat.

C. Meldunki okresowe.

Poniższe dane podaje Prezydium WRN do Ministerstwa Rolnictwa na 14 i 30 każdego miesiąca, poczynając od 30.III. do 14.IX. na podstawie takich samych meldunków otrzymanych od Prezydium PRN w ustalonych przez Prezydium WRN terminach:

marzec 1) remont aparatury (ilość aparatów niewyremontowanych),
2) poletka chwytne (ilość i % wykonania w stosunku do planu),
kwiecień na 14.IV. pkt. 2 — jak wyżej,
maj 3) data pierwszych wschodów na poletkach chwytnych,
4) data pierwszych wschodów ziemniaków z normalnego sadzenia,
5) meldunek z wykrycia i likwidacji ognisk:

a) dane o wykryciu pierwszych ognisk podadzą kolejno Prezydia Rad Narodowych do Ministerstwa Rolnictwa drogą telefoniczną lub telegraficzną (data wykrycia ogniska, miejscowość, gmina, powiat, ilość znalezionych okazów stonki, miejsce znalezienia),

b) przy większym nasileniu ognisk obowiązują meldunki telefoniczne według niżej podanego wzoru, przy czym na 14-go każdego miesiąca Prezydia WRN podadzą do Ministerstwa dane sumarycznie dla całego województwa, zaś na 30-go — rubryki 2, 3 i 4 z rozbiciem na poszczególne powiaty (pozostałe rubryki sumarycznie).

Meldunek Nr . . . . .
stan na . . . . 1952 r.

Powiat	Ilość zarażonych		Ilość wykrytych ognisk			Ilość zlikwidowanych ognisk	
	gmin	gromad	ogółem	w tym punktowych	w tym zwartych	w małym promieniu (punkty)	w dużym promieniu
1	2	3	4	5	6	7	8

czerwiec pkt. 4 (o ile nie był podany poprzednio), 5 — jak wyżej,
6) zużyto środków chemicznych — na 30-go każdego miesiąca
lipiec, sierpień, wrzesień — pkt. 5, 6, — jak wyżej.

Uwaga: najpóźniej w ciągu dwóch tygodni od daty otrzymania potwierdzić pisemnie (w 2 egzempl.) odbiór środków chemicznych i aparatów.

ANEKS

dla Służby Ochrony Roślin.

1. Ochrona ptaków pożytecznych w walce ze stonką ziemniaczaną.

Oprócz metod agrotechniczno-chemicznych niepoślednią rolę w walce ze stonką ziemniaczaną mogą odegrać ptaki owadożerne, a przede wszystkim kuropatwy. Stwierdzono, że znaczny procent pożywienia kuropatwy stanowią larwy i chrząszcze stonki.

Celem zwiększenia stanu liczebnego tego pożytecznego ptactwa polnego Minister Leśnictwa w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa wyda rozporządzenie, wprowadzające całkowity lub częściowy zakaz odstrzału kuropatw.

Największe szkody w pogłowiu kuropatw wyrządzają kłusownicy, a zwłaszcza wnykarze. Szkodnictwu temu należy wypowiedzieć bezwzględną walkę.

Olbrzymie spustoszenie wśród kuropatw powodują naturalni ich wrogowie jak jastrzębie-gołębiarze, krogulce, wrony i wałęsające się po polach koty, które należy tępić przez odstrzał. Natomiast zwraca się uwagę na pożyteczność innych ptaków drapieżnych (myszołowy, pustułki i inne), które podlegają ochronie.

W okresie śniegów i mrozów kuropatwy należy systematycznie podkarmiać przez podsypywanie im pośladu w ustalonych miejscach, specjalnie chronionych przed drapieżnikami i wnykarzami.

Prócz kuropatw do ptaków tępiących stonkę należy: szpak, gawron, przepiórka, bażant, mewa i wszystkie gatunki dzikich gołębi. Opieka nad tymi ptakami leży w interesie całego społeczeństwa. Zwłaszcza młodzież ucząca się i starsza, zorganizowana w Związku Młodzieży Polskiej i Powszechnej Organizacji „Służba Polsce" winna zająć się budową i zakładaniem domków i karmników w ramach swoich zadań.

Domki dla szpaków należy zawieszać od lutego do marca, na drzewach rosnących w pobliżu upraw ziemniaczanych na wysokości 4—6 metrów. Ponieważ szpaki chętnie gnieżdżą się gromadnie, można na jednym drzewie, zależnie od jego wielkości, wieszać do 5 skrzynek. W razie zagnieżdżenia się wróbli należy ich jajka i pisklęta usuwać przy kontrolach skrzynek, które winny być przeprowadzane czterokrotnie (I — koniec marca lub początek kwietnia, II — ok. 20 kwietnia, III — połowa maja, IV — połowa czerwca). Ponadto jesienią należy przeprowadzić przegląd skrzynek, nie zdejmując ich, przy czym usunąć stare gniazda szpaków, a uszkodzone skrzynki naprawić.

Obserwować czy szpaki i inne gatunki ptaków odwiedzają zarażone stonką pola ziemniaczane, czy żerują pojedyńczo czy gromadnie, notując jednocześnie daty obserwacji. Znalezione martwe ptaki zbierać i odsyłać do Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej (Stacja Ochrony Roślin), podając w załączeniu: datę znalezienia, powiat, gmina, gromada, miejsce znalezienia (pola opylone, czy też poza obrębem pól opylonych).

Stacja Ochrony Roślin zakonserwuje martwe ptaki w 2% roztworze formaliny lub 80% alkoholu skażonym i pozostawi do dalszej dyspozycji Ministerstwa.

Uwaga: spirytus denaturowany niszczy ptaki, nie nadaje się więc do ich konserwacji.

Specjalną uwagę przy obserwacjach zwrócić na szpaki i kuropatwy, żerujące na ogniskach stonki ziemniaczanej.

Prezydia Rad Narodowych podadzą do prasy i radia te jednostki i organizacje, które wyróżniły się w akcji ochrony ptaków pożytecznych. Osoby nieprzestrzegające czasu ochronnego kuropatw oraz dopuszczające się kłusownictwa i wnykarstwa należy podać niezwłocznie do ukarania, z jednoczesnym napiętnowaniem ich za pośrednictwem prasy i radia.

2. Wskazówki w sprawie zachowywania środków ostrożności przy pracy preparatami chemicznymi.

A. Preparaty grupy DDT i HCH

a) Preparaty grupy DDT (Gesarol, Azotoks, inne) i HCH (Verindal, Boksol, Heksapowder, Heksapreparat, Bentoks, Intoks, inne) w dawkach używanych do zwalczania owadów — są w zasadzie nieszkodliwe dla ludzi i zwierząt. Niemniej przy stałej pracy tymi środkami należy zasłonić nos i usta przepaską z rzadkiej tkaniny lub maską przeciwpyłową z okularami. Opylać zawsze z wiatrem.

Przy pracy roztworami i emulsjami stężonymi należy zastosować rękawice (gumowe lub brezentowe), okulary ochronne i specjalną odzież roboczą.

b) Ponieważ preparaty grupy DDT i HCH są trujące nie tylko dla stonki lecz również dla innych owadów, obowiązkiem każdego rolnika jest zabezpieczyć pszczoły przed ew. zatruciem. W tym celu należy wywieźć ule poza obręb zagrożony względnie wieczorem w dniu poprzedzającym rozpoczęcie akcji zasiatkować wyloty uli, zostawiając odpowiedni zapas pokarmu oraz poszerzone gniazdo i wodę.

Prezydia Rad Narodowych powiadomią zainteresowanych pszczelarzy o terminie rozpoczęcia akcji przynajmniej na dwa dni przed tym, zwłaszcza przy zastosowaniu samolotów, gdy niebezpieczeństwo zatrucia muchy lotnej jest znacznie większe.

B. **Arsenian wapnia** jest silną trucizną również dla ludzi i zwierząt, to też przy stosowaniu tego preparatu należy zachować następujące środki ostrożności:

a) zawiadomić zawczasu władze gminne oraz okoliczną ludność, że na terenie danej gromady będą stosowane opryskiwania tym środkiem,

b) pola potraktowane arsenianem i pola sąsiednie w zasięgu działania preparatu należy zaopatrzyć w tablice ostrzegawcze z napisem: „Roślinność zatruta, wypasanie i zbieranie paszy wzbronione",

c) dopilnować, aby zwierzęta pociągowe, zatrudnione w akcji oraz bydło pędzone obok nie zjadało opryskanych roślin ani nie piło z naczyń, używanych do przyrządzania cieczy,

d) w czasie pracy palenie tytoniu i przyjmowanie pokarmów jest niedopuszczalne, nie wolno również dotykać twarzy lub przecierać oczu,

e) po pracy pracownicy zajęci przy truciznach winni umyć starannie twarz i ręce ciepłą wodą z mydłem (polewać z garnuszka) i przepłukać usta,

f) w odzieży zanieczyszczonej trucizną nie należy wchodzić do izb mieszkalnych i budynków gospodarskich,

g) każdego dnia po ukończeniu pracy odzież roboczą należy zdjąć i starannie wytrzepac; jeśli odzież jest mokra należy ją wytrzepać po wysuszeniu,

h) preparaty przeznaczone do akcji zwalczania stonki, szczególnie arseniany należy przechowywać w miejscach odosobnionych i zamkniętych, nie mających bezpośredniej styczności z pomieszczeniami przeznaczonymi dla ludzi i zwierząt oraz na pokarm i paszę. Teren magazynu i podwórza powinien być ogrodzony, przy wejściu umieszczony napis: „Teren zatruty",

i) opakowania papierowe po użyciu preparatów spalić, a popiół zakopać,

j) zmiotki z magazynów, w których są składowane środki chemiczne należy zakopać lub spalić,

k) w razie przesypywania środków chemicznych do innych opakowań, należy na nowym opakowaniu wypisać nazwę środka, a przy preparatach trujących dać poza tym napis: „Trucizna",

l) wozy, worki, skrzynie itp., którymi posługiwano się przy rozwożeniu lub przechowywaniu środków chemicznych, należy starannie oczyścić, a w razie potrzeby wymyć, wyparzyć i wypłukać,

ł) wody płuczkowe (po myciu, praniu, płukaniu zanieczyszczonych naczyń itp) należy odprowadzić do specjalnego dołu (z dala od studzien i wód bieżących) i zasypać,

m) w miejscach sporządzania płynów względnie napełniania opylaczy, co winno się również odbywać z dala od studzien i wód bieżących, należy ziemię zatrutą zagarnąć i zakopać, a zatrute miejsce przysypać ziemią zdrową, to jest niezatrutą,

n) beczkowozy, aparaty, naczynia oraz wszelki sprzęt pomocniczy, użyty do sporządzania płynów każdego dnia po zakończeniu pracy złożyć w magazynie (patrz pkt h) pod odpowiedzialnością wyznaczonej osoby,

o) beczkowozy metalowe, użyte w akcji do przyrządzania trucizn niearsenowych mogą być oddane do użytku dopiero wtedy, gdy instruktor ochrony roślin lub komisja kontrolna udzieli na piśmie zezwolenia, że są wolne od trucizny. Beczkowozy użyte do sporządzania środków arsenowych nie mogą być w żadnym wypadku użyte do innych celów,

p) naczynia drewniane raz użyte, nie nadają się do innych celów,

r) dla uniknięcia omyłek beczkowozy należy oznaczyć napisem: „Trucizna" oraz numerem, zanotowanym w ewidencji Gminnej Rady Narodowej,

s) przy przewozie zachować jak najdalej posuniętą ostrożność, aby nie dopuścić do rozsypania trującego preparatu na trasie transportowej,
t) rośliny opryskane arsenianem nie mogą być wcześniej, jak po 6 tygodniach użyte do spożycia, spasania lub na ściółkę.

C. **Dwuchloroetan** szybko paruje — należy przechowywać go w naczyniach szczelnych i w chłodzie. Przy pracy należy tak się ustawiać, aby wiatr spędzał gazy w bok, gdyż pary dwuchloroetanu są szkodliwe dla zdrowia ludzkiego. Jakkolwiek dwuchloroetan jako płyn jest trudnopalny, jednak pary jego przy wysokiej koncentracji mogą się zapalić, dlatego przy przechowywaniu i pracy nim należy zachować ostrożność z ogniem. Przy dłuższym przechowywaniu należy do zbiorników wlać nieco wody, która tworzy warstwę izolacyjną i zabezpiecza przed parowaniem. Dwuchloroetan atakuje silnie gumę a także i skórę, należy więc uważać przy pracy na buty gumowe i węże.

D. **Wskazówki ogólne.**

W akcji zwalczania stonki ziemniaczanej przy używaniu chemicznych środków owadobójczych nie mogą brać udziału kobiety i młodociani (do 18-tu lat).

3. Środki chemiczne i aparatura.

Z uwagi na niedobór aparatów ochrony roślin oraz zwiększone powierzchnie przypadające w roku bieżącym do zabiegów chemicznych zaleca się jak najdalej posuniętą troskę o utrzymanie aparatów i środków chemicznych w stanie pełnej użyteczności oraz jak najbardziej racjonalne ich wykorzystanie przez:
a) właściwe rozmieszczenie w terenie zgodnie z przewidzianym planem zabiegów, zachowując jednocześnie pewną ilość centralnie w magazynach wojewódzkich,
b) zapewnienie starannej i fachowej obsługi zwłaszcza aparatów ciężkich oraz szybkiej ich naprawy w toku akcji,
c) zabezpieczenie przed niszczącym działaniem deszczu i wilgoci przy magazynowaniu,
d) dokładne wykonywanie zabiegów z zachowaniem przepisanych dawek preparatów,
e) zaprowadzenie ścisłej ewidencji aparatów oraz zaopatrzenie każdego aparatu numerem i znakiem ustalonym przez Stację O. R.
f) przestrzeganie, aby środki chemiczne były wydawane za pokwitowaniem, jak również była prowadzona ścisła kontrola ich zużycia.

Wydajność dzienna aparatów:

		średnia—maksym.	
a)	opryskiwacze plecakowe	0,3— 0,4	ha
b)	„ konno - mechaniczne	6 — 8	„
c)	„ konno - motorowe	6 — 10	„
d)	„ motor. i trakt.	15 — 20	„
e)	opylacze plecakowe	1 — 2	„
f)	„ konne	8 — 15	„
g)	„ motor. i trakt.	20 — 35	„
h)	woreczki (10 sztuk na drążku — 2 ludzi)	2	„

Wskazówki techniczne w sprawie uruchamiania i zatrzymywania opryskiwaczy i opylaczy konnych i motorowych.

A. **Przed uruchomieniem należy:**

1. Maszynę nasmarować.
a) Skrzynki przekładniowe napełnić olejem motorowym do wysokości otworów przelewowych (kontrolnych) lub innych wskaźników. W braku oznaczeń lub otworów kontrolnych olej powinien sięgać około 1 cm poniżej najniżej leżącego wału,
b) smarownice do smarów stałych (towotnice) napełnić smarem Tovotta i tak długo przeciskać smar, aż pokaże się on w szparze łożyska,
c) smarowniczki z puszką smarową i zamknięciem kulkowym (kalemitki) napełniać przy pomocy smarownicy smarem Tovotta tak długo, aż smar ukaże się w szparze łożyska,
d) łożyska mniej obciążone, posiadające otwór do oleju, naoliwić przy pomocy oliwiarki ręcznej. Przedtem sprawdzić drożność kanału, który często bywa niedrożny, zalepiony farbą lub zanieczyszczony.
2. Obracając rozrusznikiem silnika przy zamkniętym dopływie benzyny lub pociągając ręcznie maszynę konną, a w maszynach z napędem od wału przekaźnikowego zaczepiając kawałek pręta za przegub kardana, przekonać się, czy nie ma gdzieś zakleszczenia w maszynie, czy wszystkie części ruchome poruszają się swobodnie. W opryskiwaczach należy zwrócić uwagę przede wszystkim na pompę, w opylaczach zaś na wentylator.
3. Sprawdzić, czy wszystkie klapy, krany i organy regulacyjne dają się poruszać. Krany i zasuwy dawkujące zamknąć z wyjątkiem zaworu przelewowego (regulacji ciśnienia) przy opryskiwaczach, który trzeba całkowicie otworzyć (tj. tak nastawić, aby sprężyna jego nie była napięta).
4. Zbiornik opryskiwacza przy pierwszym uruchomieniu koniecznie (zaś przed każdym zaczęciem pracy także dobrze jest to zrobić), napełnić co najmniej do połowy czystą wodą studzienną. Pamiętać należy, że wodę lub każdą inną ciecz należy nalewać przez sita, zwykle umieszczone w obsadzie pokrywy zbiornika. Jeżeli sita tego brak, bezpieczniej jest cedzić ciecz przez sito tzw. „włosiane“ jakie można nabyć na każdym targu — uniknie się przerw w pracy i trud cedzenia na pewno się opłaci.
5. Zbiornik opylacza napełnić proszkiem. Proszek dobrze jest uprzednio przesiać, choćby przez przetak o oczkach około 1 mm.

B. **Uruchomienie silnika.**

2 S i l n i k c z t e r o s u w o w y:

a) napełnić karter, albo (jeśli jest) osobny zbiornik olejem motorowym,
b) napełnić zbiornik czystym paliwem (bez domieszki oleju),
c) otworzyć kran benzynowy i nastawić przepustnicę karburatora (o ile nie ma regulatora obrotów) na około 1/3 otwarcia,
d) przelać karburator przez naciśnięcie guzika na osłonie pływaka, aż paliwo wypłynie na zewnątrz,
e) wolno zassać silnik przy pomocy rozrusznika (tj. obrócić silnik wolno o parę obrotów),
f) energicznym ruchem rozrusznika dźwigniowego, korbowego lub paskowego (sznurowego) rozruszać silnik.

Jeżeli silnik nie chce ruszyć:
a) sprawdzić czy nie nastąpiło uszkodzenie lub zawilgocenie świecy przez wykręcenie tejże i sprawdzenie, czy iskra przelatuje między elekrodami (odstęp elektrod o około 0,4 mm). Jeżeli nie ma iskry, wysuszyć świecę lub zmienić na inną. Jeżeli nadal nie ma iskry, spróbować, czy iskra przeskakuje pomiędzy końcem odłączonego od świecy przewodu a masą silnika. Przewód trzymamy w ten sposób, aby koniec jego był odległy od masy silnika o około 0,5—1 mm.
Jeżeli w tym wypadku nie ma iskry, oznacza to zwarcie lub uszkodzenie iskrownika, na którego naprawienie potrzeba fachowca.
b) jeżeli jest iskra, przedmuchać silnik przez kilkakrotne obrócenie silnika przy wykręconej świecy lub (o ile jest) przy otwartym dekompresorze, poczym silnik zwykle daje się uruchomić.
c) o ile to nie pomoże, sprawdzić czy rozpylacz (żychler) w karburatorze nie jest zapchany.

2. **Silnik dwusuwowy:**

a) napełnić zbiornik mieszkanką benzyny z olejem motorowym w stosunku 1:25, to znaczy 200 cm^3 oleju na 5 litrów benzyny, dobrze wymięszać,
b) oleju do karteru nie nalewać, lecz sprawdzić, czy nie ma łożysk (lub regulatora), które wymagałyby osobnego smarowania i te nasmarować,
c) otworzyć kran benzynowy,
d) przy zimnym silniku przelać gaźnik (karburator), jak przy czterosuwowym. Przy silniku ciepłym gaźnika nie przelewać. Niektóre silniki dwusuwowe ruszają łatwo dopiero po wlaniu do cylindra około 1/2 cm^3 benzyny. Silniki te mają dekompresor kranikowy z rodzajem łyżeczki, która jest miarą tej ilości benzyny, którą należy wlać do cylindra. Przy silnikach nie zaopatrzonych w taki dekompresor nie należy wlewać benzyny do cylindra.
e) ustawianie przepustnicy, badanie iskry itp. patrz przy silnikach czterosuwowych,
f) silniki dwusuwowe mają często kranik w karterze do spuszczania nadmiaru nagromadzonej tam przy rozruchu mieszanki. O ile silnik zanadto jest przelany, czasem rusza łatwiej przy otwartym kraniku. Po ruszeniu silnika kranik należy szybko zamknąć.
3. Jeżeli nie ma regulatora, obroty silnika utrzymywać możliwie najwolniejsze, tak jednak aby silnik nie gasł.

C. Uruchomienie opryskiwacza.

Zdjąć (odkręcić) wszystkie dysze, otworzyć krany, przykręcić zawór regulacyjny (przelewowy) tak, aby manometr wykazywał ciśnienie nie wyższe od przepisanego (ciśnienie to jest zwykle zaznaczone na manometrze czerwoną kreską). Ciśnienie to raczej może być niższe o około 2 atm. Można też oczywiście pracować, o ile warunki na to pozwalają, przy ciśnieniu niższym. Brak ciśnienia spowodowany jest złą pracą pompy. Jeśli niema zaczopowania w rurze ssącej i woda dopływa do pompy, prawie zawsze przyczyną nie działania pompy jest zaciśnięcie zaworów.

Większą część wody wlanej do zbiornika (patrz p. 4) przepuścić przez przewody dla usunięcia znajdujących się w nich zanieczyszczeń, poczem założyć dysze i sprawdzić prawidłowość pracy. Jeżeli aparat działa prawidłowo (równy rozpył, niema nieszczelności itp.) można po wypryskaniu wody napełnić właściwą cieczą opryskiwacz i przystąpić do pracy. Jeśli niema równego rozpyłu — oczyścić dysze. Jeśli są nieszczelności — sprawdzić dociśnięcie lub stan uszczelek, a przy tłoczyskach i rurach dociągnąć dławiki.

D. Uruchomienie opylacza.

Opylacz musimy ustawiać już na proszku, który mamy pylić. Zwykle poza regulacją ilości rozpyłu nie ma specjalnych trudności, chyba że proszek nie był przesiany i jest zgrużlony , lub w opylaczu zalegają skamieniałe warstwy proszku, pozostałego po poprzednim opylaniu. Te oczywiście pozostałości winny być usunięte jeszcze przed napełnieniem opylacza.

E. Postępowanie po zakończeniu pracy:

1. Zatrzymać silnik.
2. W opryskiwaczach:
   a) spuścić ciecz ze zbiornika,
   b) przepłukać zbiornik wodą studzienną,
   c) napełnić zbiornik wodą studzienną,
   d) większą część wody wypryskać po odjęciu dysz, resztę przez dysze (oczywiście po powtórnym uruchomieniu silnika),
   e) wszystkie sita i dysze umyć w wodzie szczotką ryżową. Szczególnie starannie trzeba umyć po cieczach wapiennych, które pozostawiają twardniejące złogi,
   f) spuścić wodę skąd się tylko da,
   g) umyć opryskiwacz nazewnątrz — pożądane osuszyć przez wytarcie ścierką,
   h) w zimie nie polegać na spuszczeniu wody — opryskiwacz postawić w miejscu zabezpieczonym od mrozu. Mróz niszczy blachy mosiężne, z których zwykle zbudowany jest zbiornik, blachy te kruszeją i rozpadają się.

   Należy pamiętać, że tłuszcze z reguły niszczą gumę, działają zaś konserwująco na metal.
3. W opylaczach: z reguły trzeba opróżnić dokładnie z proszku tak zbiornik jak i przewody, podawacze i dawkowniki oraz pudło wentylatora, ponieważ proszek (zwłaszcza pył tytoniowy) nasiąka wilgocią i zbija się w twarde, trudne do usunięcia złogi.

Redakcja i Administracja: Ministerstwo Rolnictwa Warszawa, Krucza 37

Departament Budżetowo Gospodarczy Pokój 115, Tel. 749-40, wew. 37

Dziennik Urzędowy Ministerstwa Rolnictwa w Warszawie, Narodowy Bank Polski. Oddział V w Warszawie. Konto 378-412-19 budżet dochodów Ministerstwa Rolnictwa Część 22, dział 5, rozdział 24 § 3.

Cena 1,60 zł.

ODBIORCA:

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Drukarnia Akcydensowa, W-wa, Tamka 3. 5.000.
Zam. 1041 z dn. 28.III.52. Podpis do druku 9.IV.52. Druk. ukończ. 11.IV.52. Obj. 3/4 ark. druk. Pap. druk. sat. kl. VII., A1/60 g. 3-B-16703.